

VASTUULLISEN SIOITTAMISEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2017 KIRKON ELÄKERAHASTON JOHTOKUNTA

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Kirkon eläkerahaston uusi ilmastonmuutosstrategia.....	2
2.1. Osake- ja yrityslainasijoitusten hiilijalanjälki 2017	4
3 Vastuullinen sijoittaminen eri omaisuusluokissa	6
3.1. Suomalaisen ESG-mandaatin kilpailutus ja uudet osakeindeksirahastot.....	6
3.2. Sustainable Corporate Bond-rahasto	7
3.3. Uudet aurinko- ja tuulivoimarahastot.....	7
4 Vaikuttamistoiminta 2017	7
4.1. Yhtiökokoukset	7
4.2. Vastuullisuusseulonta ja kansainväliset vaikuttamiskeskustelut	9
4.3. Teemavaikuttaminen.....	11
4.4. Sijoittaja-aloitteet ja foorumit.....	13
5 Varainhoitajien ESG-kysely laajenee vaihtoehtoisin sijoituksiin	14
6 Vastuullisen sijoittamisen työryhmä	14

1 Johdanto

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Vastuullisen sijoittamisen avulla eläkerahasto varmistaa sijoituksilleen hyvän tuoton sekä sijoitusriskien tehokkaan hallinnan. Eläkerahasto ottaa kaikessa sijoitustoiminnassaan huomioon ESG-näkökohdat eli ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvät asiat.

Eläkerahaston kaikki osake- ja korkopuolen varainhoitajat ovat allekirjoittaneet PRI:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet. Tämä tarkoittaa, että kaikki varainhoitajat ovat sitoutuneet huomiomaan ESG-näkökohdat sijoitusprosessissaan ja kehittämään vastuullisen sijoittamisen käytäntöjään. PRI-allekirjoittajana kirkon eläkerahasto on tehnyt vastaavanlaisen sitoumuksen ja raportoi toimintansa edistymisestä vuosittain PRI:lle. Eläkerahaston vastuullinen sijoitustoiminta saa PRI:n vertailussa erinomaisen arvion ja korkeimman arvostuksen A+ varainhoitajien arviointi-, valinta- ja seurantaprosessista.

Ilmastonmuutos on jatkanut keskeisenä vastuullisen sijoittamisen teemana kirkon eläkerahaston toiminnassa vuonna 2017. Ilmastonmuutosstrategian hyväksymisen jälkeen joulukuussa 2016 eläkerahasto on keskittynyt strategian toteuttamiseen. Tähän työskentelyyn on liittynyt erityisesti uusien matalahiilisten ja uusiutuvan energian rahastojen hankinta. Lisäksi eläkerahasto on liittynyt uuteen ilmastoaloitteeseen sekä laajentanut hiilijalanjälkiraportointia yrityslainarahastojen puolelle.

Syksyn 2017 aikana eläkerahasto kilpailutti suomalaisen ESG-osakemandaatin. Vaikuttamisen osalta eläkerahasto on merkittävästi laajentanut toimintaansa yrityskeskustelujen, yhtiökokousosallistumisten ja sijoittaja-aloitteiden muodossa.

2 Kirkon eläkerahaston uusi ilmastonmuutosstrategia

Eläkerahasto haluaa osallistua ilmastonmuutostyöskentelyyn ja on tähän tarkoitukseen laatinut erillisen ilmastonmuutosstrategian. Eläkerahaston tavoitteena on johdonmukaisesti vähentää sijoitustoimintansa hiilijalanjälkeä yli ajan.

Eläkerahaston tärkeimmät työkalut ovat *ESG-analyysi* ja *vaikuttamistoiminta*, näitä voidaan käyttää kaikissa omaisuuslajeissa. Lisäksi *vihreät sijoitukset* ovat keskeisessä asemassa, koska ne ovat välttämättömiä uusien vähähiilisten ratkaisujen kehittämiseksi eri sektoreilla. *Hiilijalanjäljen laskennan* avulla eläkerahasto saa ajantasaisen kuvan sijoitustensa ilmatoriskeistä. *Poissulkevat kriteerit* fossiilisten polttoaineiden sijoituksissa vähentävät eläkerahaston hiiliriskiä suorissa osakesijoituksissa ja toimivat keskustelupohjana varainhoitajien kanssa. *Vähähiiliset indeksituotteet* ovat varteenotettavia vaihtoehtoja passiivisten osakesijoitusten puolella.

Seuraavassa taulukossa on tiivistetty eläkerahaston ilmastonmuutostyökalut ja siihen liittyvät mittarit ilmastonmuutostavoitteen toteuttamiseksi:

Työkalu	Keinot	Mittarit
A. ESG-analyysi	Eläkerahasto ✓ suosii ESG-analyysiin sitoutuneita varainhoitajia.	ESG-analyysia tekevien sijoitusrahastojen määrä. 2017: 19/24 kpl* 2016: 17/18 kpl
B. Vaikuttaminen	Eläkerahasto ✓ jatkaa työskentelyä CDP:n ja muiden sijoittaja-aloitteiden parissa ✓ kannustaa varainhoitajiaan huomioimaan ilmatoriskiä ja tukemaan siirtymistä vähähiiliseen talouteen ✓ osallistuu ilmastokeskusteluun muiden sijoittajien, yritysten, järjestöjen sekä viranomaisten kanssa.	Ilmastoaloitteiden ja keskustelujen määrä. 2017: 3 kpl (CDP, Montréal Carbon Pledge ja Climate Action 100+) 2016: 2 kpl
C. Vihreät sijoitukset	Eläkerahasto ✓ lisää hajautetusti vihreiden sijoitusten osuutta.	Vihreiden sijoitusten prosenttiosuus koko sijoitusvarallisuudesta. 2017: 1,75 % (metsä, vihreät obligaatiot, uusiutuva energia ja energiatehokkuus) 2016: 1 %
D. Hiilijalanjäljen laskenta	Eläkerahasto ✓ raportoi vuosittain hiilijalanjälkensä ja ilmasto-työskentelynsä edistymisestä ✓ kannustaa varainhoitajiaan laskemaan ja raportoimaan sijoitusrahastojen ja mandaattien hiilijalanjäljen.	Osake- ja yritysainasijoitusten absoluuttinen hiilijalanjälki (ja hiili-intensiteetti) vuositasona. 2017: osakkeet ja IG-yrityslainat (katso tulokset s. 5) 2016: osakkeet
E. Sijoituskohteiden poissulkeminen	Eläkerahasto ✓ ottaa käyttöön uudet kriteerit suorissa osake-mandaateissaan ✓ seuraa varainhoitajiensa käyttämiä kriteerejä vuosittaisen ESG-kyselyn avulla.	Poissuljetut yhtiöt mandaattisalkuissa. 2017: 2 kpl (Hunting Plc ja Galp) 2016: 1 kpl (Total SA) Poissulkevia hiilikriteerejä käyttävien sijoitusrahastojen määrä. 2017: 12/24 kpl* 2016: 6/18 kpl
F. Vähähiiliset osakeindeksi-tuotteet	Eläkerahasto ✓ seuraa vähähiilisten osakeindeksituotteiden ominaisuuksia ja hinnoittelua eri markkinoilla.	Tuotteiden prosenttiosuus passiivisista osakesijoituksista. 2017: 25 % 2016: 0 %

*Vuoden 2017 tarkastelussa on mukana osakepuolen kaikki 21 sijoitusrahastoa ja mandaattia sekä korkopuolen 3 yritysainaa (IG) –rahastoa. Vuonna 2016 tarkastelu tehtiin varainhoitajatasolla, jolloin mukana oli yhteensä 18 varainhoitajaa osake-, korko- ja muiden sijoitusten puolelta.

Yhteenveto vuoden 2017 tuloksista:

- A. Suurin osa eläkerahaston käyttämistä sijoitusrahastoista tekee ESG-analyysia. Tämä osuus pysyi edelleen korkealla tasolla vuoteen 2016 verrattuna. Passiivisesti sijoittavat osakeindeksirahastot (5 kpl) eivät suorita ESG-analyysia.
- B. Eläkerahasto osallistuu kolmeen eri ilmastoaloitteeseen, uutena Climate Action 100+.
- C. Eläkerahaston vihreiden sijoitusten osuus lähestyy kahta prosenttia. Vihreisiin sijoituksiin lasketaan metsäsijoitukset, vihreät obligaatiot yrityslainarahastoissa sekä uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen keskittyvät pääomarahastot. Vihreiden sijoitusten osuus on melkein kaksinkertaistunut vuodesta 2016.
- D. Eläkerahasto on kerännyt osake- ja IG-yrityslainarahastojen raportoimat hiilijalanjälkiluvut yhteen. Tarkemmat tulokset esitellään seuraavassa luvussa.
- E. Eläkerahaston suorasta Eurooppa-osakemandaatista on suljettu pois kaksi öljysektorin yhtiötä (Hunting Plc ja Galp). Puolet osake- ja IG-rahastoista käyttävät poissulkevia hiilikriteerejä. Vuonna 2016 kolmannes varainhoitajista osake- ja korkopuolella ilmoittivat poissulkevista kriteereistä.
- F. Eläkerahasto on lisännyt matalahiilisiä, passiivisia osakesijoituksia salkkuun. Niiden osuus kaikista passiivisista sijoituksista oli vuoden vaihteessa 25 prosenttia. Vastaava luku vuoden 2016 osalta oli nolla.

2.1. Osake- ja yrityslainasijoitusten hiilijalanjälki 2017

Eläkerahasto osallistuu Montréal Carbon Pledge –aloitteeseen ja on sitoutunut raportoimaan sijoitustensa hiilijalanjäljen vuosittain. Hiilijalanjälki raportoidaan ensimmäistä kertaa osakesalkun lisäksi myös yrityslainarahastoista. Eläkerahaston tavoitteena oli kerätä hiilijalanjälkitiedot kaikilta yrityslainarahastoilta, mutta ainoastaan IG-puolen rahastot onnistuivat toimittamaan pyydettyjä tietoja.

Rahastot	Laskettu	Päästöt/ m€ myynti	Päästöt/ m€ sijoitus	Kokonais- päästöt
Suomi-osakkeet	89 %			
Varainhoitaja 1		322	160	14 582
Varainhoitaja 2		100	101	4 725
<i>Nasdaq Helsinki</i>		237	236	
Eurooppa-osakkeet	81 %			
Varainhoitaja 1		217	205	7 380
Varainhoitaja 2		124	65	1 020
Varainhoitaja 3		69	46	1 942
Varainhoitaja 4		38	32	371
Varainhoitaja 5		353	381	9 286
Varainhoitaja 6*		101	265	7 056
<i>MSCI Europe</i>		217	205	
US-osakkeet	98 %			
Varainhoitaja 1*		529	220	2 669
Varainhoitaja 2		126	52	764
Varainhoitaja 4*		260	384	3 534
Varainhoitaja 5		240	190	14 476
Varainhoitaja 6		210	84	840
<i>MSCI North America</i>		241	191	
EM-osakkeet	92 %			
Varainhoitaja 1		400	296	5 691
Varainhoitaja 2		189	47	757
Varainhoitaja 3*		307	130	6 650
Varainhoitaja 4		81	32	1 952
<i>MSCI Emerging Markets</i>		407	299	
Aasia-osakkeet	98 %			
Varainhoitaja 1		164	196	4 294
Varainhoitaja 2		371	235	2 360
<i>TOPIX</i>		160	270	
Globalit osakkeet	82 %			
Varainhoitaja 1		50	18	573
Investment grade yrityslainat	58 %			
Varainhoitaja 1		257		
Varainhoitaja 2		293		
Varainhoitaja 3		271		

Taulukko: Päästöluvut ovat tonneissa. Varainhoitajat käyttävät arvioinnissa scope 1-2 sekä 1-3* päästölukuja. Varainhoitajien tietolähteinä ovat toimineet Trucost, ISS-Ethix, MSCI ESG ja Bloomberg. Taulukossa näkyy esimerkkinä ja vertailukohteena eri markkinaindeksien lukuja. Kokonaispäästöt ovat laskettu per eläkerahaston sijoitustilanne 31.12.2017. Laskettu-luku indikoi raportoitujen sijoitusten osuutta ko. maantieteellisestä salkusta.

Eläkerahasto pyysi sijoitusrahastojen hiilijalanjälkitiedot suoraan kaikilta varainhoitajilta edistääkseen hiilijalanjälkiraportoinnin kehitystyötä. Osalla varainhoitajista on jo vakiintunut prosessi rahastojensa hiilijalanjäljen mittaamiseksi ja raportoimiseksi. Osalla toimijoista tämä prosessi on vasta alkuvaiheessa ja tietoja on toimitettu erikseen eläkerahaston pyynnöstä.

Huomionarvioista on se, että hiilidioksidipäästöjä raportoivilla yrityksillä ja varainhoitajilla on eri laskentatavat ja tietolähteet käytössään, näin ollen rahastojen tiedot eivät ole keskenään suoraan vertailukelpoisia. Lisäksi varainhoitajat ja niiden käyttämät tietolähteet tekevät oman arvion yritysten päästömääristä, mikäli yritys itse ei raportoi hiilidioksidipäästöistään. Arviot perustuvat usein kyseisen toimialan keskiarvioihin. Eläkerahasto arvioi, että yritysten hiilijalanjäljen laskentaan liittyvät menetelmät ja raportointimittarit tulevat yhdenmukaistumaan lähivuosien aikana. Käynnissä on jo useita projekteja alan mittareiden ja raportoinnin kehittämiseksi.

Hiilijalanjälki vaihtelee merkittävästi eri markkinoiden välillä, usein markkinan toimialarakenteesta johtuen. Käytännössä muutama toimiala vastaa sijoitussalkun hiilidioksidipäästöistä kohdemarkkinasta riippumatta, erityisesti yhdyskuntapalvelut, perusteollisuus- ja energiatoimiala. Pienimmät päästöt tulevat IT-, tietoliikenne- ja rahoitussektorilta.

Eläkerahaston ilmastonmuutostyöskentelyssä yhteistyö varainhoitajien kanssa on keskeisessä asemassa, koska varainhoitajat vastaavat yritysanalyysistä ja osakevalinnasta eläkerahaston käyttämissä sijoitusrahastoissa. Hiilijalanjälkilaskennan tulosten pohjalta eläkerahasto jatkaa keskustelua ja seurantaa varainhoitajiensa kanssa.

3 Vastuullinen sijoittaminen eri omaisuusluokissa

Kirkon eläkerahasto ottaa vastuullisuusnäkökulmat huomioon kaikissa sijoituspäätöksissään. Vuoden 2017 aikana eläkerahastolla oli useita vastuulliseen sijoittamiseen keskittyviä projekteja niin osake-, korko- kuin muiden sijoitusten osalta:

3.1. Suomalaisen ESG-mandaatin kilpailutus ja uudet osakeindeksirahastot

Eläkerahasto päätti kilpailuttaa suomalaisten osakkeiden täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksen salkunhoitajavaihdoksen myötä keväällä 2017. Kilpailutuksessa eläkerahasto kiinnitti erityistä huomiota omaisuudenhoitajien vastuullisen sijoittamisen käytäntöihin sekä omistajaohjaukseen. Eläkerahasto valitsi OP Varainhoidon ESG-mandaatin uudeksi omaisuudenhoitajaksi.

Eläkerahasto on pitkään etsinyt osakeindeksituotteita, jotka noudattaisivat laajempia vastuullisen sijoittamisen kriteerejä kiistanalaisten aseiden poissulkemisen lisäksi. Eläkerahasto aloitti vuoden 2017 loppupuolella yhteistyön Handelsbankenin kanssa. Handelsbankenin osakeindeksirahastot käyttävät vastuullisuusseulontaa, jossa sijoituksia ei tehdä yrityksiin, jotka rikkovat kansainvälisiä normeja ihmisoikeuksista, työoikeuksista, korruptiosta ja ympäristöstä. Lisäksi sijoituksia ei tehdä yrityksiin, jotka ovat mukana hiilikaivostoiminnassa tai kivihiihen polttamisessa. Kytökset kiistanalaisten aseiden valmistukseen johtavat myös yhtiöiden välttämiseen. Lisäksi rahastot osallistuvat yhtiökokousäänestyksiin ja raportoivat rahaston hiilijalanjäljen säännöllisesti.

3.2. Sustainable Corporate Bond-rahasto

Korkosijoitusten puolella eläkerahasto keskittyi vuoden aikana erityisesti Investment Grade – yrityslainarahastojen vastuullisuuteen. Korkosalkussa tehtiin rahastovaihto, jossa kiinnitettiin erityistä huomiota vastuullisuuteen. Uuden rahaston sijoituskohteina ovat pääasiallisesti korkean ESG-arvosanan saaneet yritykset ja vihreät obligaatiot. Lisäksi rahasto hakee positiivista muutosta vaikuttamalla yritysten vastuulliseen toimintaan. Sijoituspolitiikan mukaan suljetaan pois kansainvälisiä normeja rikkovat yritykset sekä kiistanalaiset aseiden valmistajat.

3.3. Uudet aurinko- ja tuulivoimarahastot

Kestävän kehityksen teemojen mukainen ns. vihreä sijoittaminen on yksi eläkerahaston käyttämistä vastuullisen sijoittamisen lähestymistavoista. Vihreässä sijoittamisessa eläkerahasto suosii tietyn toimialan yrityksiä tai kestävää kehitystä tukevia tuotteita tai palveluita tarjoavia yrityksiä.

Vuoden aikana eläkerahasto teki kaksi uutta aurinko- ja tuulivoimasijoitusta. Sijoitukset edustavat vihreää energiaa ja toteuttavat näin ollen eläkerahaston ilmastonmuutosstrategiaa. Sijoituksilla haetaan lisäksi eläkerahaston salkkuun infrastruktuuripainoa ja hajautusta vaihtoehtoisten sijoitusten portfolioon. Molemmat rahastot sijoittavat kansainvälisesti.

4 Vaikuttamistoiminta 2017

Vaikuttamistoiminnan avulla kirkon eläkerahasto haluaa kantaa vastuunsa omistajana ja varmistaa sijoituskohteidensa kestävä arvonkehityksen pidemmällä aikavälillä. Jotta tämä olisi mahdollista, sijoituskohteina olevien yritysten on toimittava pitkäjänteisesti ja hallittava riskit omistajien edun mukaisesti. Eläkerahaston lähtökohtana on keskustella yritysten kanssa toimintatapojen muuttamiseksi.

Eläkerahaston vaikuttamistoimintaan kuuluvat yhtiökokouksiin osallistuminen, sijoitussalkun vastuullisuusseulonta ja kansainväliset vaikuttamiskeskustelut, teemavaikuttaminen sekä sijoittaja-aloitteisiin osallistuminen.

4.1. Yhtiökokoukset

Keväällä 2017 kirkon eläkerahasto laajensi yhtiökokousohallitumistaan osallistumalla 34 kotimaisen pörssiyrityksen yhtiökokoukseen (13 osallistumista vuonna 2016). Lisäksi vuoden aikana osallistuttiin kolmeen ylimääräiseen yhtiökokoukseen. Osallistuminen tapahtui yhdessä suorien suomalaisten osakemandaattien hoidosta vastaavien varainhoitajien, Nordean ja Evlin, kanssa.

Listaus yhtiökokouksista, joihin kirkon eläkerahaston edustaja on osallistunut sekä niissä mahdollisesti suoritetuista äänestyksistä:

28.2.2017	Kone Oyj B	Ei äänestyksiä
2.3.2017	Wärtsilä Oyj	Ei äänestyksiä
9.3.2017	Fiskars Oyj Abp	Ei äänestyksiä
14.3.2017	Oriola-KD Oyj B	Ei äänestyksiä
15.3.2017	Verkkokauppa.Com Oyj	Ei äänestyksiä
16.3.2017	Ramirent Oyj	Ei äänestyksiä
16.3.2017	Nordea Bank AB FDR	Ei äänestyksiä
16.3.2017	Lassila & Tikanoja Oyj	Ei äänestyksiä
16.3.2017	YIT Oyj	Ei äänestyksiä
17.3.2017	Caverion Oyj	Ei äänestyksiä
20.3.2017	Uponor Oyj	Ei äänestyksiä
21.3.2017	Cargotec Oyj B	Ei äänestyksiä
21.3.2017	Outokumpu Oyj	Ei äänestyksiä
22.3.2017	Revenio Group Oyj	Ei äänestyksiä
22.3.2017	Dna Oy	Ei äänestyksiä
23.3.2017	Valmet Oyj	Ei äänestyksiä
23.3.2017	Metsä Board Plc B	Ei äänestyksiä
23.3.2017	Konecranes Oyj	Ei äänestyksiä
23.3.2017	Tieto Oyj	Ei äänestyksiä
24.3.2017	Tokmanni Group Corp	Ei äänestyksiä
29.3.2017	UPM-Kymmene Oyj	Ei äänestyksiä
30.3.2017	Cramo Oyj	Ei äänestyksiä
30.3.2017	Asiakastieto Group Oyj	Ei äänestyksiä
3.4.2017	Kesko Oyj B	Ei äänestyksiä
4.4.2017	Fortum Oyj	Ei äänestyksiä
4.4.2017	Consti Yhtiot Oy	Ei äänestyksiä
4.4.2017	Glaston Oyj Apb	Ei äänestyksiä
6.4.2017	Elisa Oyj	Ei äänestyksiä
7.4.2017	AffectoGenimap Oyj	Ei äänestyksiä
21.4.2017	Cleantech Invest Oy	Ei äänestyksiä
27.4.2017	Sampo Oyj A	Ei äänestyksiä
27.4.2017	Huhtamäki Oyj	Ei äänestyksiä
28.4.2017	Verkkokauppa.Com Oyj (ylimääräinen)	Ei äänestyksiä
17.5.2017	Kotipizza Group	Ei äänestyksiä
23.5.2017	Nokia Oyj	Ei äänestyksiä
12.9.2017	YIT Oyj (ylimääräinen)	Ei äänestyksiä
21.9.2017	Glaston Oyj (ylimääräinen)	Ei äänestyksiä

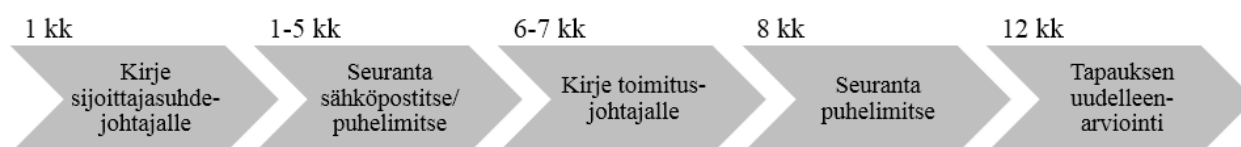
Kevään 2017 yhtiökokouksissa esitettiin monen yhtiön kohdalla hallituksen palkkioiden nostamista. Eläkerahasto pyysi lisätietoja ennen yhtiökokousta viideltä yhtiöltä, jotka ilman tarkempia perusteluja ehdottivat palkkioiden nostamista yli 10 prosenttia. Eläkerahasto sai riittävät perustelut kaikilta yhtiöiltä ennen varsinaista yhtiökokousta.

Eläkerahaston osakerahastojen puolella rahastoyhtiöt osallistuivat yhteensä satoihin yhtiökokouksiin ja äänestyksiin vuoden 2017 aikana. Eläkerahaston käyttämien osakeindeksirahastojen osalta osallistumisaste oli noin 90 prosenttia kaikista rahastojen sijoituksista.

4.2. Vastuullisuusseulonta ja kansainväliset vaikuttamiskeskustelut

Eläkerahasto seuloa sijoitussalkkunsu kahdesti vuodessa, jotta salkun vastuullisuudesta saadaan ajantasainen kokonaiskuva. Seulonnasta vastaa yritysvaluuuanalyysiin erikoistunut tutkimus- ja konsultointiyhtiö ISS-Ethix. ISS-Ethixin analyysipalvelun avulla eläkerahasto pystyy tunnistamaan sijoitussalkun kansainväliset sopimusrikkomustapaukset (ympäristönormit, ihmisoikeus, työoikeus ja korruptio) sekä kartoittamaan erityistä tarkkailua vaativat toimialat (fossiiliset polttoaineet, tupakka, aseet, aikuisviihde, alkoholi ja uhkapeli). Seulontatulokset ja niiden käsittely ovat pysyvä osa eläkerahaston varainhoitajatapaamisia. Tulokset käsitellään myös eläkerahaston johtokunnassa.

Seulontatulokset toimivat vaikuttamistoiminnan lähtökohtana. Eläkerahasto osallistuu ISS-Ethixin välityksellä vaikuttamiskeskusteluihin vakavia normirikkomuksia tehneiden yritysten kanssa. Vaikuttamiskeskustelut yritysten kanssa tapahtuvat kirjeiden, puhelinkonferenssien tai tapaamisten välityksellä. Vaikuttamiskeskustelun suunnitteluvaiheessa ISS-Ethix laatii listan toimenpiteistä, joita yrityksen tulisi suorittaa toimintansa puutteiden korjaamiseksi ja uusien ongelmien välttämiseksi. Toteutuneita toimenpiteitä käytetään vaikuttamiskeskustelussa edistymisen merkinä. Yritys poistuu seurantalialta ja vaikuttamiskeskustelu päättyy, kun kaikki toimenpiteet ovat suoritettu.

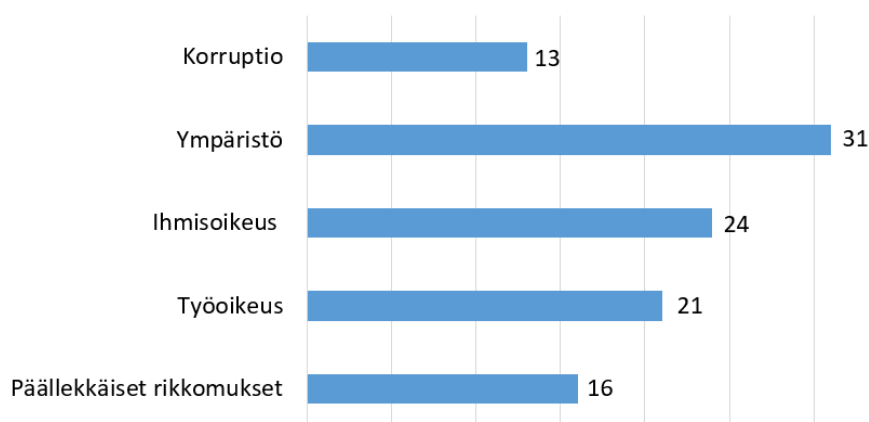
Kuva: ISS-Ethixin vaikuttamisprosessi.

Kaikki vaikuttamistapaukset ovat erilaisia ja positiivisten tulosten saavuttaminen voi kestää vuosia. Vaikuttamisen tavoite on saada yritys luomaan kestävä toimintamallit ja hyvä hallintotapa tulevaisuutta varten ja sitä kautta luoda omistajilleen lisäarvoa.

Jos vaikuttamiskeskusteluilla ei pystytä muuttamaan yrityksen toimintaa, eläkerahasto voi harkita sijoituksesta luopumista. Sijoitusrahastoissa eläkerahasto on yksi osuudenomistaja monen muun joukossa, mutta eläkerahasto pyrkii ennakoivasti ja tapauskohtaisesti vaikuttamaan salkunhoitajan arvopaperivalintoihin.

ISS-Ethixin vaikuttamispalvelun piiriin kuului vuonna 2017 yhteensä 105 yritystä. Yhteydenottojen vastausprosentti oli 64 %. Yli puolet vaikuttamiskeskusteluista liittyi ihmisoikeus- ja ympäristönormien rikkomiseen. Kirkon eläkerahasto ei omista kaikkia vaikuttamispalvelun piiriin kuuluvia yrityksiä, vaan tarkoituksena on olla mukana vaikuttamassa myös potentiaalisiiin sijoituskohteisiin.

Kuva: Eri normirikkomusalueet ja niiden jako vaikuttamispalvelussa 2017.

Positiivisia vaikuttamistuloksia

ISS-Ethix tapasi *Gazprom Neft PJSC:n* marraskuussa 2017. Tapaaminen oli yllättävä käänne vaikuttamiskeskustelussa, koska Gazpromilla ei aikaisemmin ole ollut johdonmukaista tapaa kohdata ympäristöriskeistä huolestuneita sijoittajia. Yritys ilmoitti olevansa halukas jakamaan tietoa ja tapaamaan sijoittajia säännöllisesti myös jatkossa. Tapaamisessa Gazprom kävi läpi yrityksen kohtaamia ympäristöhaasteita ja vastasi ISS-Ethixin kysymyksiin kiistanalaiselle suojelualueelle suunnitellun öljyputken rakentamisesta sekä arktisista öljynporausoperaatioista. Gazprom vastasi myös ISS-Ethixin kysymyksiin valmiudesta reagoida mahdollisiin öljyvutuihin arktisilla vesillä. Vaikka yrityksen tulee vielä osoittaa suunnitelmiansa toimivuutta, se on näyttänyt sitoutumista ja avoimuutta keskustelussa sijoittajien kanssa.

ISS-Ethix tapasi *NagaCorp Ltd:n* maaliskuussa 2017 ja on käynyt jatkuvaa sähköpostikeskustelua yrityksen kanssa. NagaCorp jakoi ISS-Ethixille tietoja laajemmasta yhteistyöstä ammattiliittojen kanssa ja se on pystynyt osoittamaan positiivisesta kehityksestä työntekijöiden luottamuksen uudelleenrakentamisessa. Lisäksi NagaCorp on lisännyt vuosikertomukseen lausunnon työntekijöidensä oikeudesta liittyä ammattiliittoihin ja sopinut säännöllisistä tapaamisista liittojen kanssa.

Hyundai Heavy Industries Co. Ltd. on myös osoittanut avoimuutta ja halukkuutta vastata ISS-Ethixin sijoittajatiedusteluihin. Hyundain raportoima työpaikkaonnettomuuksien määrän väheneminen on positiivinen kehitys ja vuoden aikana yritys on onnistunut vähentämään onnettomuuksien määrää edelleen.

Haastavia vaikuttamistapauksia

ISS-Ethix käynnisti uudestaan vaikuttamiskeskustelun *Deutsche Telekom AG:n* kanssa toukokuussa 2017. Deutsche Telekomien tytäryhtiön T-Mobilen työoikeusrikkomuksen käsittelyssä oli tapahtunut positiivinen käänne. ISS-Ethix päätti edellisen vaikuttamiskeskustelun vuonna 2013, kun Deutsche Telekomien sitoutuminen työoikeuksien huomioimiseen USA:n toiminnoissa (T-Mobile) ei edistynyt. Vuonna 2017 USA:n työmarkkinaviranomaiset (The National Labor Relations Board) ottivat kantaa tapaukseen. Deutsche Telekom on jakanut oman kantansa ISS-Ethixin kanssa, mutta ISS-Ethixin mukaan yhtiö keskittyy edelleen liian vähän käytännön toimenpiteisiin. Deutsche Telekom ei noudata käytöskoodiaan johdonmukaisesti, eikä se salli ammattiliittojen toimintaa kaikissa tytäryhtiöissään.

PTT Public Co., Ltd:llä on useita normirikkomuksia taustalla: biodiversiteetin vaarantaminen Laoksen Xayaburi-padolla sekä ihmisoikeusasiat Myanmarin öljy- ja kaasutoiminnoissa. Uusin syytös koskee yhtiön vastaanottamia lahjuksia Roll-Royce Plc:ltä vuosien 2003-2013 aikana. PTT on toimittanut ISS-Ethixille yksityiskohtaista materiaalia korruption vastaisista toimenpiteistä ja ohjeistuksen tarkentamisesta, mutta yhtiö ei ole vastannut tiedusteluihin muista rikkomuksista.

ISS-Ethix käynnisti ensimmäiset vaikuttamiskeskustelut *Alstom SA:n* kanssa vuonna 2010, silloin yhtiö oli hyvin halukas keskustelemaan sijoittajien kanssa. Vuosien varrella tilanne on muuttunut ja ISS-Ethix odottaa muun muassa vastauksia tiedusteluihinsa yhtiöön kohdistuvista lahjussyytöksistä sekä ihmisoikeusrikkomuksista Etelä-Amerikassa.

4.3. Teemavaikuttaminen

Kirkon eläkerahasto haluaa myös osallistua ennakoiwaan vaikuttamistoimintaan, jossa sijoituskohteisiin pyritään vaikuttamaan rakentavalla tavalla, tulevaisuuden vastuullisuushaasteita ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita huomioiden. Eläkerahasto käynnisti syksyllä 2017 teemavaikuttamis yhteistyön GES International AB:n kanssa. Yhteistyö perustuu kolmeen vastuullisuusteemaan, jokaisessa teemassa on mukana useita instituutiosijoittajia. Yhden teemavaikuttamishankkeen kesto on noin 2-3 vuotta. Tämän jälkeen teemaa voidaan jatkaa tai valitaan uusi.

1. Verovastuullisuus

Verovastuullisuuden vaikuttamishanke käynnistyi vuonna 2017 ja sen kestoksi on arvioitu kaksi vuotta. Vaikuttaminen käsittää 10 kohdeyhtiötä teknologian, lääketieteen, kaupan ja ruoantuotannon aloilla. Näillä globaalisti toimivilla yhtiöillä on erityisen merkittävä riski verovastuullisuuden osalta. Vaikuttamisen tavoitteena on kannustaa yhtiöitä käsittelemään veronmaksuun liittyvät toimet hyvän hallintotavan ja riskienhallinnan keinoina. Käytännössä tähän kuuluvat esimerkiksi yhtiön avoimuus veropolitiikkansa suhteen, maakohtainen veroraportointi sekä hallituksen aktiivinen rooli yhtiön veropolitiikan valvojana.

Verovastuullisuuden teema on haastava, mutta vaikuttamishankkeen ensimmäisen puolen vuoden aikana vuoropuhelu on jo käynnistetty lupaavasti kuuden kohdeyrityksen kanssa.

Veroteemalle keskeiset YK:n kestävän kehityksen tavoitteet:

2. Hiiliriski

Hiiliriskin vaikuttamishanke viedään päätökseen vuoden 2018 aikana. Vaikuttamisen kohteeksi on valittu 20 sähköyhtiötä. Kyseessä on toimiala, jonka hiilidioksidipäästöt ovat erityisen suuria. Vaikuttamisen tavoitteena on pitkäjänteisesti pienentää näiden yritysten hiiliriskiä maailmassa, jossa fossiilisten polttoaineiden käyttö tulee olemaan erittäin rajallista tai olematonta ja niistä irtautuminen luo kilpailuetua erityisesti sähköyhtiöille. Käytännössä vaikuttamisella kannustetaan yhtiöitä asettamaan päästövähennystavoitteita ja siihen liittyviä toimintasuunnitelmia.

Vuonna 2017 vaikuttamishanke oli yhteydessä kohdeyrityksiin yli 140 kertaa. Yritysten raportointi ilmastoon liittyvien päästöjen suhteen on parantunut selvästi. Monet yritykset, joilla ei aikaisemmin ollut päästötavoitteita, ovat nyt sellaiset asettaneet. Yritysten lähestymistapojen edistyneisyydessä on edelleen suuria eroja, mutta kaikki yritykset ovat vaikuttamisen myötä ymmärtäneet kuinka tärkeä aihe ilmastonmuutos on sijoittajille.

Hiiliriskiteemalle keskeiset YK:n kestävän kehityksen tavoitteet:

3. Vesi

Veden vaikuttamishanke käynnistyi 2016 ja sen arvioitu kesto on kolme vuotta. Veden saatavuus on merkittävä riskitekijä yhtiöiden toimintaympäristössä. Vaikuttaminen käsittää yhtiötä vesi-intensiivisillä aloilla kuten maatalous, kaivostoiminta, tekstiili- sekä ruoka- ja juomateollisuus. Fokuksessa ovat erityisesti sellaiset yhtiöt, jotka toimivat vesipulasta kärsivissä kehitysmaissa. Vaikuttamisen tavoitteena on varmistaa, että yhtiön käytännöt vesiriskien arviointiin ja hoitamiseen ovat pitkäjänteiset, kestävän kehityksen mukaiset ja seuraavat paikallisen yhteisön tarpeita.

Vaikuttamishanke kävi vuoden aikana vuoropuhelua 30 yrityksen kanssa. Vuoropuheluiden tuloksia arvioidaan 35-36 mittarilla yrityssektorista riippuen. Ensimmäinen puolivuositraportti syyskuussa osoitti kaikkien kohdeyritysten vesiriskien hallinnan kohentuneen alkutilanteeseen verrattuna. Parannusta oli tapahtunut erityisesti liittyen vesiriskien ja -vaikutusten arviointiin sekä integroituun vesiresurssien hallintaan, joka käsittää sidosryhmien kattavan huomioon ottamisen. Merkittävää on myös, että keskustelujen kautta vaikuttamishanke sai tietoa monista veteen liittyvistä toimenpiteistä, joita yritykset eivät mainitse julkisessa raportoinnissaan.

Vesiteemalle keskeiset YK:n kestävän kehityksen tavoitteet:

4.4. Sijoittaja-aloitteet ja foorumit

PRI:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet. Kirkon eläkerahasto on vuodesta 2008 sitoutunut PRI:n periaatteisiin ja on rakentanut vastuullisen sijoittamisen toimintansa näiden periaatteiden ympärille. PRI-periaatteet tukevat eläkerahastoa vastuullisen sijoitustoiminnan toteutuksessa.

Finsif – Suomen vastuullisen sijoittamisen foorumi. Finsifin tarkoitus on edistää vastuullista sijoittamista Suomessa. Kirkon eläkerahasto on ollut mukana vaikuttamassa Finsifin toimintaan hallitusjäsenenä sekä aktiivisena työryhmjäsenenä yhdistyksen perustamisesta vuodesta 2010 lähtien. Finsif tukee eläkerahaston vastuullista sijoitustyöskentelyä keräämällä yhteen samanhenkisiä sijoittajia, joiden kanssa eläkerahasto voi vaihtaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä vastuulliseen sijoittamiseen liittyen. Finsifillä on 64 jäsentä.

Carbon Disclosure Project (CDP). Eläkerahasto on vuodesta 2007 lähtien tukenut CDP:tä ja sen hallinnoimia aloitteita, kuten CDP Water Disclosure ja Carbon Action. CDP:n kautta eläkerahasto on mukana kehittämässä yritysten ilmastomuutostyöskentelyä ja raportointia. Vastuulliselle sijoittajalle on tärkeää saada luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa yritysten vastuullisesta toiminnasta. CDP lähettää vuosittain kyselylomakkeita tuhansille yrityksille.

Montréal Carbon Pledge. Eläkerahasto osallistuu Montréal Carbon Pledge -ilmastoaloitteeseen. PRI perusti Montreal Carbon Pledge – aloitteen vuosikokouksessaan Quebecissä syyskuussa 2014. Tarkoituksena oli kerätä mahdollisimman monta sijoittajaa mukaan aloitteeseen ennen Pariisin ilmastokokousta. Aloitteen osallistujat sitoutuvat mittaamaan ja raportoimaan sijoitussalkkujensa hiilijalanjäljen. Ensimmäiset osallistujat olivat joukko kansainvälisiä eläkerahastoja. Aloitteella on yli 120 allekirjoittajaa, jotka yhteensä edustavat 10 triljoonan US-dollarin sijoitusvarallisuutta.

Climate Action 100+. Uusi sijoittajavetoinen aloite, jonka tavoitteena on vaikuttaa maailman 100 eniten kasvihuonekaasuja tuottaviin yhtiöihin: päämääränä hillitä yhtiöiden päästöjä sekä vahvistaa yhtiöiden ilmastoriskeihin liittyvää taloudellista raportointia ja hallintoa. Aloitteen toimintakausi on viisi vuotta ja sen taustalla on Pariisin ilmastopimuksen asettamat tavoitteet. Aloite on useiden kansainvälisten järjestöjen yhdessä koordinoima. Eläkerahasto liittyi aloitteeseen joulukuussa 2017. Aloitteessa on mukana 225 sijoittajaa, jotka yhteensä edustavat 26 triljoonan US-dollarin sijoitusvarallisuutta.

5 Varainhoitajien ESG-kysely laajenee vaihtoehtoisin sijoituksiin

Kirkon eläkerahasto on vuodesta 2013 lähtien vuosittain tehnyt kyselyn varainhoitajien vastuullisen sijoittamisen aktiivisuuden tasosta. ESG-asiat ja siihen liittyvät vaatimukset arvioidaan perusteellisesti varainhoitajan valintavaiheessa, mutta eläkerahasto haluaa myös seurata yhteistyökumppaneidensa edistymistä vuositasona.

Kyselyn tulosten pohjalta eläkerahasto käy keskustelua varainhoitajien kanssa toimintatapojen kehittämiseksi. Varainhoitajalla ei tarvitse olla kaikkia vastuulliseen sijoittamiseen liittyviä prosesseja käytössä yhteistyön alusta alkaen, vaan eläkerahasto voi osallistua näiden prosessien kehitystyöhön. Varainhoitajan sitoutuminen PRI-periaatteisiin on tärkeä lähtökohta.

Vuoden 2017 aikana eläkerahasto keskittyi edellisen vuoden tulosten läpikäyntiin varainhoitajiensa kanssa. Eläkerahasto päätti uudistaa kyselylomakkeen niin, että se soveltuu käytettäväksi myös vaihtoehtoisten sijoitusten puolella. Uusi kyselylomake valmistuu vuoden 2018 aikana.

6 Vastuullisen sijoittamisen työryhmä

Vastuullisen sijoittamisen työryhmä on asiantuntijaelin, joka neuvoo kirkon eläkerahaston johtokuntaa vastuullista sijoittamista ja yritysten vastuullisuutta koskevissa kysymyksissä. Työryhmä kokoontui kerran vuoden 2017 aikana. Kokousaiheena oli sijoituskohteiden verovastuullisuuteen liittyvät näkökulmat ja niiden huomioiminen eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeiden päivityksessä.

Työryhmän jäsenet ovat:

Kirkon eläkerahaston johtaja Leena Rantanen (puheenjohtaja)
 Toimitusjohtaja Pasi Strömberg, Eläkekassa Verso
 Yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija, rovasti Ilkka Sipiläinen, Kirkkohallitus
 Vastuullisen sijoittamisen senior-analyttikko Tiina Landau, Ilmarinen
 Head of ESG Mika Leskinen, OP Varallisuudenhoito
 Apulaisprofessori Hanna Silvola, Aalto Yliopisto
 Tiedottaja Tuija Helenelund, Kirkon tiedotuskeskus
 Sijoitusjohtaja Ira van der Pals, Kirkon eläkerahasto
 Salkunhoitaja ja vastuullisen sijoittamisen asiantuntija Magdalena Lönnroth (ryhmän koordinaattori),
 Kirkon eläkerahasto